

Administracyjne zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt akwakultury

dr n. pr. Michał Rudy
Kancelaria Prawna
Result
Witkowski Woźniak Mazur i Wspólnicy
Spółka Komandytowa

Kontakt

Kancelaria Prawna

Result

**Witkowski Woźniak Mazur
i Wspólnicy**

Spółka Komandytowa

ul. Wiśniowa 38, 02-520 Warszawa

e-mail: m.rudy@kancelaria-result.pl

tel. 506 066 723

fax. 22 849 82 56 48

2

Strona internetowa

www.prawoweterynaryjne.pl

Znajdź nas na Facebooku:
facebook.com/prawowet.result

---

dr n. pr. Michał Rudy
Kancelaria Result

3

Pojęcia

- **akwakultura** - chów lub hodowlę zwierząt akwakultury przy użyciu technik stosowanych w celu zwiększenia produkcji tych zwierząt powyżej parametrów możliwych do osiągnięcia w naturalnym środowisku, przy czym zwierzęta te na etapie chowu lub hodowli wraz z odłowem lub zbiorem stanowią przedmiot własności osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej
- **zwierzęta akwakultury** - zwierzęta wodne będące w jakimkolwiek stadium rozwoju, w tym jaja, oraz nasienie lub gamety, hodowane w danym gospodarstwie lub na obszarach hodowli mięczaków, a także dzięki zwierzęta wodne przeznaczone do hodowli w danym gospodarstwie lub na obszarze hodowli mięczaków
- **zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt** - zgłaszanie, zapobieganie dalszemu szerzeniu się, wykrywanie, kontrola i likwidowanie chorób zakaźnych zwierząt, czyszczenie i odkażanie oraz postępowanie przy ponownym umieszczeniu zwierząt w gospodarstwie

Konstytucja RP

Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska

art. 68 ust. 4 Konstytucji

Konstytucja RP

Obowiązki nałożone na organy władzy publicznej

Nakaz zwalczania chorób epidemicznych oraz działań o charakterze prewencyjnym

Przepisy regulujące administracyjny tok
czynności związanych ze zwalczaniem chorób
zakaźnych zwierząt akwakultury

ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie
zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób
zakaźnych zwierząt

(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 z późn. zm.)

Ustawa o ochronie zdrowia zwierząt oraz
zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt

Reguluje kwestie dotyczące nadzoru nad
warunkami zdrowotnymi utrzymywania zwierząt
oraz środków służących zwalczaniu
poszczególnych jednostek chorobowych zwierząt
(weterynaryjna ochrona zwierząt)

Ustawa o ochronie zdrowia zwierząt oraz
zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt I

Przepisy dotyczące wymagań weterynaryjnych
obowiązujących przy podejmowaniu i
prowadzeniu działalności, której przedmiotem są
zwierzęta (w tym zwierzęta akwakultury),
niejadalne produkty pochodzenia zwierzęcego lub
uboczne produkty zwierzęce oraz wymagań
weterynaryjnych obowiązujących przy przywozie,
wywozie i handlu tymi zwierzętami i produktami, a
także umieszczaniu ich na rynku (rozdziały 2-7
ustawy)

Kategoryzacja chorób

- choroby zwalczane z urzędu, w tym:
  - wymienione w załączniku nr 2 do ustawy
  - objęte programami Głównego Lekarza Weterynarii (Rady Ministrów)
- choroby rejestrowane

Choroby zakaźne ryb zwalczane przez państwo polskie z urzędu

- zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych (Infectious haematopoietic necrosis - IHN)
- zakaźna anemia łososi (Infectious salmon anaemia - ISA)
- wirusowa posocznica krwotoczna (Viral haemorrhagic septicaemia - VHS)
- zakażenie herpeswirusem koi (Koi herpes virus - KHV)
- epizootyczna martwica układu krwiotwórczego (Epizootie haematopoietic necrosis - EHN)
- zakaźny zespół owrzodzenia (Epizootie ulcerative syndrome - EUS).

Obowiązki hodowcy

- W przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt, a w szczególności podwyższonej śmiertelności zwierząt akwakultury, posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do:
  - niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta)
  - pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i niewprowadzania tam innych zwierząt
  - uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę, lub zwłoki zwierzęce

---

Obowiązki hodowcy

- wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba;
- udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu;
- udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

Obowiązki Inspekcji Weterynaryjnej

- Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia podejmuje niezwłocznie czynności w celu wykrycia lub wykluczenia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, a w szczególności:
  - nakazuje posiadaczowi zwierząt sporządzenie i aktualizację spisu wszystkich zwierząt lub zwłok zwierzęcych
  - ustala stan ilościowy produktów, w szczególności mięsa oraz środków żywienia zwierząt i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba, w zależności od choroby zakaźnej zwierząt
  - przeprowadza dochodzenie epizootyczne
  - przeprowadza badanie kliniczne zwierząt
  - pobiera i wysyła próbki do badań laboratoryjnych

Obowiązki Inspekcji Weterynaryjnej

- W myśl art. 44 ust. 1 ustawy w celu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji administracyjnej, ma kompetencje do wprowadzenia szeregu nakazów administracyjnych w tym:
  - nakazu zabicia lub uboju zwierząt chorych lub zakażonych, podejrzanych o zakażenie lub o chorobę albo zwierząt z gatunków wrażliwych na daną chorobę zakaźną zwierząt
  - nakazu oczyszczenia i odkażenia miejsc, a także odkażenia, zniszczenia lub usunięcia przedmiotów, z którymi miały kontakt zwierzęta chore, zakażone lub podejrzane o zakażenie lub o chorobę - w sposób wykluczający niebezpieczeństwo dalszego szerzenia się choroby.

Szczegółowe zasady zwalczania

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 lutego 2009 r. w sprawie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury
- Akt ten transponuje do polskiego porządku prawnego normy dyrektywy Rady 2006/88/WE z dnia 24 października 2006 r. w sprawie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt akwakultury i produktów akwakultury oraz zapobiegania niektórym chorobom zwierząt wodnych i zwalczania tych chorób
- Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit c przedmiotowej dyrektywa, dyrektywa ta ustanawia jedynie minimalne środki zwalczania chorób, jakie należy stosować w przypadku podejrzenia pojawienia się lub nagłego wystąpienia niektórych chorób zwierząt wodnych.
- Jednocześnie państwa członkowskie UE posiadają kompetencje do przyjęcia bardziej rygorystycznych środków zwalczania takich chorób.

Rozporządzenie w sprawie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury

- Rozporządzenie określa szczegółowy sposób i tryb zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury, których wykaz jest określony w załączniku do rozporządzenia, a w szczególności:
  - sposób i tryb postępowania przy podejrzeniu wystąpienia oraz stwierdzeniu wystąpienia tych chorób
  - rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania

---

Rozporządzenie w sprawie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury

- środki stosowane przy zwalczaniu tych chorób
- procedury czyszczenia i odkażania
- wymagania niezbędne do uznania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, strefy lub enklawy położonych na tym terytorium za wolne od nieegzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury oraz szczegółowy tryb tego uznawania, a także warunki i tryb zawieszania, cofnięcia oraz ponownego uznania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, strefy lub enklawy położonych na tym terytorium, w stosunku do których cofnięto to uznanie
- wykonywanie szczepień przeciwko chorobom

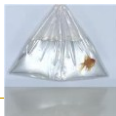

Podział na egzotyczne i nieegzotyczne choroby zakaźne ryb

- egzotyczna choroba zakaźna akwakultury:
  - epizootyczna martwica układu krwiotwórczego
  - zakaźny zespół owrzodzenia
- nieegzotyczna choroba zakaźna akwakultury:
  - wirusowa posocznica krwotoczna
  - zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych
  - zakażenie herpeswirusem koi
  - zakaźna anemia łososi

Podjęcie choroby zakaźnej

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie albo wykluczenie choroby:

- pobiera próbki do badań diagnostycznych oraz przekazuje je do laboratorium urzędowego
- do czasu uzyskania wyników badań laboratoryjnych
  - obejmuje gospodarstwo nadzorem urzędowym i stosuje środki mające na celu zapobieżenie rozprzestrzenianiu się tej choroby na inne zwierzęta wodne,
  - zakazuje przemieszczania zwierząt akwakultury z i do gospodarstwa, w którym stwierdzono podejrzenie wystąpienia choroby.

Dochodzenie epizootyczne

Ma na celu ustalenie

- źródeł i dróg zakażenia zwierząt akwakultury chorobą
- dróg przemieszczania zwierząt akwakultury z gospodarstwa lub obszaru hodowli mięczaków w okresie, w którym choroba ta mogła rozwijać się w gospodarstwie
- innych gospodarstw, w których zwierzęta akwakultury z gatunków wrażliwych mogły zostać zakażone

---

Zwalczanie choroby

Środki administracyjnego zwalczania choroby uzależnione są od kwestii:

- czy w sprawie mamy doczynienia z chorobą egzotyczną i nieegzotyczną ryb;
- na jakim obszarze znajduje się gospodarstwo

Zasady zwalczania choroby egzotycznej

- uznanie gospodarstwa za skażone
- określenie obszaru zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej zwierząt akwakultury, obejmującego obszar ochronny i obszar nadzoru
- wprowadzenie zakazu odnowy populacji zwierząt wodnych i przemieszczania zwierząt akwakultury w obrębie obszaru zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej zwierząt akwakultury, a także do i z tego obszaru
- zastosowanie dodatkowych środków w celu zapobieżenia dalszemu rozprzestrzenianiu się choroby

---

Zasady zwalczania choroby egzotycznej

- możliwość uzyskania zgody na odnowę populacji zwierząt wodnych lub przemieszczanie zwierząt pod nadzorem p/w, który określa dodatkowo warunki zapobiegające rozprzestrzenianiu się egzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury, po spełnieniu których jest to możliwe;
- możliwość odłowienia lub zebrania pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi lub dalszego przetwarzania przeprowadzanego w zakładach przetwórczych, zwierząt akwakultury, które osiągnęły rozmiary handlowe i nie wykazują objawów klinicznych egzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury

---

Zasady zwalczania choroby egzotycznej

- możliwość usunięcia lub unieszkodliwienia, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii zwierząt akwakultury, które nie osiągnęły rozmiarów handlowych i nie wykazują objawów klinicznych egzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury
- usunięcie i unieszkodliwienie martwych oraz ryb żywych wykazujących objawy kliniczne choroby zakaźnej pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii

---

Działania następcze

- odłogowanie przez czas niezbędny do wyeliminowania czynnika chorobotwórczego wywołującego egzotyczną chorobę zakaźną zwierząt akwakultury - jeżeli jest to możliwe
- oczyszczanie i odkażanie konieczne

Dodatkowe wymagania dla sektora spożywczego

- odławianie, zbieranie i wprowadzanie do zakładów wysyłkowych lub zakładów oczyszczania, dalsze przetwarzanie tych zwierząt oraz działania związane z przygotowaniem tych zwierząt do spożycia przez ludzi, przeprowadza się w warunkach uniemożliwiających przenoszenie czynnika chorobotwórczego, wywołującego egzotyczną chorobę zakaźną zwierząt akwakultury
- zakłady wysyłkowe lub zakłady oczyszczania, lub inne zakłady prowadzące podobną działalność wyposaża się w system oczyszczania ścieków unieszkodliwiający czynnik chorobotwórczy wywołujący egzotyczną chorobę zakaźną zwierząt akwakultury lub ścieki z tych zakładów oczyszcza się w taki sposób, aby zmniejszyć do dopuszczalnego poziomu ryzyko przeniesienia tego czynnika do wód naturalnych

---

Zasady zwalczania choroby nieegzotycznej

- W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieegzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury zasady jej zwalczania mogą być identyczne jak w przypadku choroby egzotycznej
- Mogą jednak ograniczyć się do zastosowania jedynie środków zapobiegających rozprzestrzenieniu się tej choroby

---

Środki zapobiegające rozprzestrzenieniu się choroby nieegzotycznej

- uznanie gospodarstwa za skażone
- określenie obszaru zapobiegania rozprzestrzenieniu się choroby zakaźnej zwierząt akwakultury, obejmującego obszar ochronny i obszar nadzoru
- nakaz przemieszczania zwierząt akwakultury wyłącznie do skażonych gospodarstw; lub

---

Środki zapobiegające rozprzestrzenieniu się choroby nieegzotycznej

- możliwość odłowienia lub zebrania pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi lub dalszego przetwarzania przeprowadzanego w zakładach przetwórczych, zwierząt akwakultury, które osiągnęły rozmiary handlowe i nie wykazują objawów klinicznych egzotycznej choroby zakaźnej zwierząt akwakultury
- usunięcie i unieszkodliwienie martwych oraz ryb żywych wykazujących objawy kliniczne choroby zakaźnej pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii

---

Co się dzieje w sprawie?

- programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury lub programu nadzoru nad chorobami zakaźnymi zwierząt akwakultury w celu osiągnięcia przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, strefę lub enklawę statusu wolnego od danej choroby zakaźnej, o których to programach stanowią przepisy przywołanej ustawy

---

Program GLW

- powinien uzupełnić normy rozporządzenia o zwalczaniu chorób zwierząt akwakultury, o dodatkowe działania administracyjne, które będą stosowane w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia choroby
- normy programu wprowadzane są aktem prawnym rangi rozporządzenia Rady Ministrów, po zatwierdzeniu przez Komisję Europejską.

Program GLW

- na obowiązek opracowania programu wskazuje art. 57 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz normy rozporządzenia w sprawie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt akwakultury

---

Pytania i wątpliwości

- Czy w sprawie ma uzasadnienie merytoryczne podział na choroby egzotyczne i nieegzotyczne ryb?
- Czy podział taki jest zgodny z konstytucyjną zasadą równego traktowania obywateli i podmiotów gospodarczych?
- Czy obszary administracyjnego zwalczania choroby wokół ogniska choroby są właściwie wyznaczane ?

Pytania i wątpliwości

- Czy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej są zakłady sektora spożywczego, które byłby uprawnione do zakupu zwierząt akwakultury pochodzących z ogniska choroby zakaźnej zwierząt ?
- Czy nie dopełnienie przez administrację publiczną, obowiązku wprowadzenia obligatoryjnego programu zwalczania choroby zakaźnej zwierząt akwakultury, może stanowić podstawy do dokonywania rozstrzygnięć administracyjnych niewłaściwych dla słusznego interesów hodowców, zdrowia zwierząt oraz ochrony interesu publicznego?
- Czy można przymusić administrację do wydania takiego programu?

Dziękuję za uwagę
